

4 bin yıllık tohum çimlendi

Kütahya Seyitömer Höyüğü'nde, Dumlupınar Üniversitesi (DPÜ) Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümünde yürütölen kazıda bulunan ve 4 bin yıl öncesine ait olduğu belirlenen 3 tohumdan biri, toprağa ekildikten sonra çimlendi.

Kazı Grubu Başkanlığını da yürüten DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Nejat Bilgen, AA muhabirine, il merkezine yaklaşık 27 kilometre uzaklıktaki alanda geçen yıl yapılan kazıda, höyüğün güneydoğusunda bir yapının içerisindeki kapta bitki tohumları bulunduğunu bildirdi.

Orta Tunç Çağı dönemine ait olduğunu tespit ettikleri katmandaki tohumların yaklaşık 4 bin yıllık olduğunu belirten Prof. Dr. Bilgen, tohumların yapının içinde ve orijinal yerinde buldukları kaplar arasında birinin içinde olduğunu söyledi.

Prof. Dr. Bilgen, höyükte çok sayıda tohum bulduklarını, ancak birçoğunun yandığını gördüklerini ifade ederek, şöyle

konuştı: "Son bulduğumuz üç tohum, kabın bir kısmının dışına taşmıştı. Kap kırıldığı için bu şekilde bulduğumuzu düşünüyoruz. Tohumlardan bazılarını incelemeye almıştık. Yaklaşık iki yıldır bu çalışmayı yürütüyoruz. Geçen yıl yaptığımız çimlendirme denemesinden olumlu sonuç alamadık ve başarılı olamadık.

Bu yıl bu tohumlardan birini yeşertmeyi başardık. Bundan yaklaşık 4 bin yıl öncesine ait toprak altından çıkmış bir tohum yeşerdi. Bu tohumdan çimlenen bitki, canlı halde bilim dünyasına sunulmak ve üzerinde çeşitli analizler yapılmak üzere inceleniyor." Tohumların bulunduğu kabın yer aldığı yapının depo olarak kullanıldığını tahmin ettiklerini belirten Prof. Dr. Bilgen, "Sözü edilen kabın yanı sıra mekanda çok sayıda kap ele geçmiştir. Tüm bu özellikleriyle mekanın depolama amaçlı kullanılmış olabileceği düşünülmektedir" diye konuştu.

-GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMEMİŞ MERCİMEK TOHUMU- DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr.

Nüket Bingöl, höyükte bulunan üç tohumdan birini geçen yıl toprağa ektiğini, ancak çimlendiği halde kuruduğunu, diğerinin ise yağ analizlerinin yapılması amacıyla İstanbul'a gönderildiğini anlattı.

Yrd. Doç. Dr. Bingöl, üçüncü tohumu yaklaşık üç ay önce toprağa ektiğini, bunun da çimlendiğini belirtti.

Bu tohumun yaklaşık 4 bin yıl öncesine ait olduğunu ifade eden Yrd.

Doç.

Dr. Bingöl, şöyle devam etti: "Bilimsel olarak yolun başındayız. Öncelikle diğler tohumlarla beraber bunların yaş tayininin yapılması ve günümüzde yetişen mercimeklerle karşılaştırılması gerekiyor. Her ne kadar arkeolojik kazılarda buluntunun içinden çıktıysa da bunu bilimsel olarak kanıtlamalıyız. Bu tohumların dışarıdan gelip gelmediğini incelememiz gerekiyor. Henüz bir iki aylık çalışma sürecindeyiz, bahara doğru yavaş yavaş sonuçlarını almış olacağız. Ancak çimlenmesi çok büyük bir gelişme. Günümüzde bilinen mercimek bitkileri gibi çok kuvvetli değil, oldukça cılız bir bitki. En kısa zamanda tek beklentimiz çiçeklenip tohum üretebilmesidir. Çiçeklenip tohum üretebilirse son zamanlarda çok güncel olan organik ve Genetiğı Değıştirilmiş Organizma (GDO) özelliğini taşıyan bitkiler açısından bizim elimizde çok önemli bir veri olacak. Çok eski zamanlara ait, hiç genetiğıyle oynanmamış, herhangi bir değışikliğe uğramamış, organik olarak elde edilmiş tohumların ilki olacak."

-**"TOHUMU CANLI BULMAMIZ BİZİM İÇİN SÜRPRİZ OLDU"**- Yrd. Doç. Dr. Bingöl, bu tohumun bir mercimeğle ait olduğunu belirlediklerine işaret ederek, mercimeğın çok fazla suya ve sıcaklığa ihtiyaç duymadan kurak ortamda yetişebildiğini kaydetti.

Mercimeğın kazı yapılan alanda yetişebilecek bir bitki türü olduğunu dile getiren Yrd. Doç. Dr. Bingöl, řu bilgiyi verdi: "Arpa, mercimek, buğday, bunların hepsi Anadolu kökenli bitkilerdir ve orijini Anadolu'dur. O yüzden bizim için bu tohumları burada bulmamız çok sürpriz olmadı. Tohumu canlı bulmamız bizim için sürpriz oldu. Bu da tamamen höyüğün yapısından kaynaklanıyor. Höyükte yangın çıkıyor, çöküyor ve tohumlar içerisinde canlı kalabiliyor. Şans eseri bu tohumları bulduk ve değıerlendirdik.

Şu an için bu tohumların mercimek olduğunu söyleyebiliyoruz, ancak yine de normal mercimekten morfolojik bazı farklılıkları var. Tamamen yaptığımız çalışmalar sonucunda belli olacak. Tohum vermesi halinde organik, hiçbir şekilde genetiğıyle oynanmamış, orijinal bitki olacak. Her zaman için orijinal tohumlar diğelerine göre daha zayıftır. Belki ülke ekonomisine fazla bir katkı sağlamayacak, ancak bazı üniversitelerde başlatılmış eski tohumların toplanması yönündeki çalışmalara önyak olacağız." Yrd. Doç. Dr. Bingöl, yüzyıllar öncesinden bitki tohumlarının yeşerdiğine ilişkin daha önce yurt içi ve yurt dışında örnekler bulunduğunu hatırlatarak, Japonya'da manolya bitkisine ait tohumun günümüzdeki manolya bitkisinden farklı morfolojik özellikler taşıdığını bildiklerini sözlerine ekledi.

-**SEYİTÖMER HÖYÜĞÜ'NDEKİ KAZILAR**- Seyitömer Höyüğü'ndeki kazı çalışmaları, altındaki 12 milyon ton kömürün ekonomiye kazandırılması amacıyla 1989 yılında Eskişehir Müze Müdürlüğünce başlatıldı.

Afyonkarahisar Müze Müdürlüğünün 1990-1995 yılları arasında yürüttüğü çalışmalar, 2006 yılından itibaren DPÜ Arkeoloji Bölümünce ele alındı.

TKİ Genel Müdürlüğü ve DPÜ Rektörlüğü arasında imzalanan protokol gereğince her yıl 6'şar aylık dönemler halinde yürütölen kazı çalışmalarının 2010'da tamamlanması ve höyüğün kaldırılmasının ardından yaklaşık 500 milyon lira değere sahip linyit kömürünün çıkarılmaya başlanması hedefleniyor.

Kazı ve buluntuların sınıflandırılması çalışmaları, DPÜ Fen Edebiyat Faköltesi Arkeoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Nejat Bilgen ve öğretim üyesi Yrd.

Doç. Dr. Gökhan Coşkun gözetiminde sürdürölüyor.

